

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

21 octombrie 2015 *

„Trimitere preliminară — Cooperare judiciară în materie civilă — Competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești — Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 — Domeniu de aplicare — Articolul 1 alineatul (1) litera (b) — Atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești — Articolul 2 — Noțiunea «răspundere părintească» — Litigiu între părinți privind călătoria copilului lor și eliberarea unui pașaport acestuia — Prorogare de competență — Articolul 12 — Condiții — Acceptarea competenței instanțelor sesizate — Neprezentarea pârâtului — Necontestarea competenței de către mandatarul pârâtului desemnat din oficiu de instanțele sesizate”

În cauza C-215/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație, Bulgaria), prin decizia din 11 mai 2015, primită de Curte în aceeași zi, în procedura

Vasilka Ivanova Gogova

împotriva

Iliia Dimitrov Iliev,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președintele Camerei a treia, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, domnii J. Malenovský și M. Safjan și doamnele A. Prechal și K. Jürimäe (raportor), judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul I. Illéssy, administrator,

având în vedere decizia președintelui Curții din 3 iulie 2015 de judecare a prezentei cauze potrivit procedurii accelerate prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și la articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 9 septembrie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul ceh, de J. Vlácil, în calitate de agent;

* Limba de procedură: bulgara.

— pentru guvernul spaniol, de M. A. Sampol Pucurull, în calitate de agent;
— pentru Comisia Europeană, de S. Petrova și de M. Wilderspin, în calitate de agenți,
după ascultarea avocatului general,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (1) litera (b), a articolului 2 punctul 7, a articolului 8 alineatul (1), precum și a articolului 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Gogova, pe de o parte, și domnul Iliev, pe de altă parte, în legătură cu reînnoirea pașaportului copilului lor.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (5) și (12) ale Regulamentului nr. 2201/2003 au următorul cuprins:
„(5) În vederea garantării egalității tuturor copiilor, prezentul regulament reglementează toate hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești, inclusiv măsurile de protecție a copilului, independent de orice legătură cu o procedură matrimonială.

[...]

(12) Temeiurile de competență stabilite prin prezentul regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității. Prin urmare, ar trebui să fie competente în primul rând instanțele statului membru în care copilul își are reședința obișnuită, cu excepția unor cazuri de schimbare a reședinței copilului sau ca urmare a unui acord încheiat între titularii răspunderii părintești.”
- 4 Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede:
„(1) Prezentul regulament se aplică, oricare ar fi natura instanței, materiilor civile privind:

[...]

(b) atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești.

(2) Materiile prevăzute la alineatul (1) litera (b) cuprind în special:

(a) încredințarea și dreptul de vizită;

(b) tutela, curatela și instituțiile similare;

- (c) desemnarea și atribuțiile oricărei persoane sau oricărui organism însărcinat să se ocupe de persoana sau bunurile copilului, să-l reprezinte sau să-l asiste;
 - (d) plasarea copilului într-o familie substitutivă sau într-un centru de plasament;
 - (e) măsurile de protecție a copilului privind administrarea, conservarea sau dispoziția cu privire la bunurile copilului.
- (3) Prezentul regulament nu se aplică:
- (a) stabilirii sau contestării filiației;
 - (b) hotărârii privind adopția și măsurilor premergătoare acesteia, precum și desfacerea și declararea nulității adopției;
 - (c) numelui și prenumelui copilului;
 - (d) emancipării;
 - (e) obligației de întreținere;
 - (f) actelor fiduciare și succesiunilor;
 - (g) măsurilor luate ca urmare a faptelor penale săvârșite de copii.”
- 5 Articolul 2 punctul 7 din regulamentul menționat definește noțiunea „răspundere părintească” drept „ansamblul drepturilor și obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare privind persoana sau bunurile unui copil. Aceasta cuprinde în special încredințarea și dreptul de vizită”.
- 6 Articolul 8 din același regulament, intitulat „Competență de fond”, este redactat după cum urmează:
- „(1) Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată.
- (2) Alineatul (1) se aplică sub rezerva dispozițiilor [articolului 12].”
- 7 Articolul 12 din Regulamentul nr. 2201/2003, intitulat „Prorogare de competență”, prevede:
- „(1) Instanțele judecătorești din statul membru care exercită competența în temeiul articolului 3 cu privire la o cerere de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei sunt competente în orice chestiune privind răspunderea părintească în legătură cu această cerere atunci când
- (a) cel puțin unul dintre soți exercită răspunderea părintească față de copil
- și
- (b) competența instanțelor a fost acceptată expres sau în orice alt mod neechivoc de către soți și de către titularii răspunderii părintești, la data sesizării instanței judecătorești, iar aceasta este în interesul superior al copilului.
- [...]

(3) Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente, de asemenea, în materie de răspundere părintească în alte proceduri decât cele menționate la alineatul (1) atunci când

(a) copilul are o legătură strânsă cu acest stat membru, în special datorită faptului că unul dintre titularii răspunderii părintești își are reședința obișnuită aici sau copilul este resortisant al acestui stat membru

și

(b) competența instanțelor a fost acceptată în mod expres sau în orice alt mod neechivoc de către toate părțile la procedură la data sesizării instanței, iar competența este în interesul superior al copilului.

[...]”

8 Articolul 16 din acest regulament, intitulat „Sesizarea unei instanțe judecătorești”, prevede:

„(1) O instanță judecătorească se consideră sesizată:

(a) la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței sau a unui act echivalent, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului

sau

(b) în cazul în care actul trebuie notificat sau comunicat înainte de a fi depus la instanță, la data primirii acestuia de către autoritatea responsabilă pentru notificare sau comunicare, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie depus la instanță.”

Dreptul bulgar

Legea privind documentele de identitate bulgare

9 Articolul 45 alineatul 1 din Legea privind documentele de identitate bulgare (Zakon za balgarskite lichni dokumenti) prevede că cererea de eliberare a pașaportului pentru minori se depune personal de părinții acestora.

10 Conform articolului 78 alineatul 1 din legea menționată coroborat cu articolul 76 punctul 9 din aceeași lege, ministrul de interne sau, dacă este cazul, persoana abilitată de ministru în acest scop poate interzice părăsirea teritoriului Republicii Bulgaria de către un copil, cu excepția cazului în care se prezintă un consimțământ scris, sub forma unui act notarial, prin care părinții îl autorizează pe copilul lor să călătorească.

Codul familiei

11 Articolul 127a din Codul familiei (Semeen kodeks) prevede:

„1. Aspectele legate de călătoria unui copil în străinătate și de eliberarea documentelor de identitate necesare în acest scop se soluționează de părinți de comun acord.

2. În cazul în care părinții nu ajung la acordul prevăzut la alineatul precedent, litigiul dintre ei se soluționează de Rayonen sad (Tribunalul de Raion) în a cărui circumscripție se află domiciliul actual al copilului.

3. Procedura în fața instanței de declanșează la cererea unuia dintre părinți. Celălalt părinte este ascultat, cu excepția cazului în care nu se prezintă fără un motiv întemeiat. Instanța poate administra probe din oficiu.

[...]”

Codul de procedură civilă

12 Articolul 47 din Codul de procedură civilă (Grazhdanski protsesualen kodeks) prevede:

„1. În cazul în care este imposibilă găsirea pârâtului la adresa indicată în dosar, precum și găsirea unei alte persoane care să accepte primirea comunicării, agentul procedural afișează o notificare pe poarta sau pe cutia poștală a persoanei în cauză; în cazul în care acesta nu are acces la locurile respective, afișarea se face la poarta de intrare în imobil sau într-un loc vizibil aflat în apropiere. Atunci când are acces la cutia poștală, agentul procedural depune și acolo o notificare.

2. Notificarea respectivă menționează că dosarul a fost depus la grefa instanței atunci când citarea se face prin intermediul unui angajat al instanței sau al unui executor judecătoresc sau că dosarul a fost depus la primărie atunci când citarea se face de un angajat municipal și că poate fi ridicat de acolo în termen de două săptămâni de la data afișării notificării.

3. În cazul în care pârâtul nu se prezintă pentru a primi o copie a dosarului, instanța solicită reclamantului să furnizeze informații privind adresa înregistrată a acestuia, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 40 alineatul 2 și la articolul 41 alineatul 1, în care notificarea se atașează la dosarul cauzei. Dacă adresa indicată nu coincide cu adresa permanentă sau actuală a părții, instanța dispune comunicarea la adresa actuală sau permanentă, potrivit modalităților prevăzute la alineatele 1 și 2.

4. În cazul în care agentul procedural constată că pârâtul nu locuiește la adresa indicată, instanța solicită reclamantului să furnizeze informații privind adresa înregistrată a acestuia, independent de afișarea notificării menționate la alineatul 1.

5. Comunicarea se consideră efectuată la expirarea termenului privind primirea acesteia la grefa instanței sau la primărie.

6. După ce constată legalitatea comunicării, instanța dispune depunerea la dosar a comunicării și numește un reprezentant special pe cheltuiala reclamantului.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

13 Din decizia de trimitere reiese că doamna Gogova și domnul Iliev au un copil în vârstă de 10 ani la data faptelor din litigiul principal. Acest copil, care are cetățenia bulgară, locuiește cu mama sa la Milano (Italia). Părinții, ambii resortisanți bulgari, trăiesc separați. Domnul Iliev locuiește de asemenea în Italia.

14 Doamna Gogova a dorit să obțină reînnoirea pașaportului copilului său, dat fiind că acest document a expirat la 5 aprilie 2012, pentru ca, printre altele, să călătorească cu acesta în Bulgaria.

- 15 Potrivit dreptului bulgar, decizia privind călătoria unui copil minor și obținerea unui pașaport pe numele acestuia este luată de părinți de comun acord. Pe de altă parte, cererea de eliberare a pașaportului pentru un astfel de copil trebuie făcută de ambii părinți împreună la autoritățile administrative competente.
- 16 Întrucât domnul Iliev nu a cooperat cu reclamanta din litigiul principal pentru eliberarea unui nou pașaport pe numele copilului, doamna Gogova a formulat o cerere la Rayonen sad – Petrich (Tribunalul de Raion din Petrich, Bulgaria) solicitând instanței să soluționeze dezacordul dintre ea și domnul Iliev în ceea ce privește posibilitatea copilului lor de a călători în afara teritoriului național și eliberarea unui nou pașaport acestuia.
- 17 Aflată în imposibilitatea de a-i notifica domnului Iliev cererea de sesizare, întrucât acesta nu a putut fi găsit la adresa declarată, instanța menționată a desemnat un mandatar *ad litem* pentru a-l reprezenta, în temeiul articolului 47 alineatul 6 din Codul de procedură civilă. Acest mandatar nu a contestat competența instanțelor bulgare și a declarat că litigiul trebuie soluționat în funcție de interesul copilului.
- 18 Prin ordonanța din 10 noiembrie 2014, Rayonen sad – Petrich (Tribunalul de Raion din Petrich) a statuat că cererea doamnei Gogova intra sub incidența articolului 127a din Codul familiei și privea răspunderea părintească față de copil, în sensul articolului 8 din Regulamentul nr. 2201/2003. Constatând că respectivul copil avea reședința obișnuită în Italia, instanța amintită s-a declarat necompetentă să judece această cerere și a închis procedura.
- 19 Doamna Gogova a declarat apel împotriva acestei ordonanțe la Okrazhen sad – Blagoevgrad (Tribunalul Regional din Blagoevgrad, Bulgaria). Această instanță, pe de o parte, a confirmat ordonanța menționată și, pe de altă parte, a considerat că nu există o „prorogare de competență” în favoarea instanțelor bulgare, în sensul articolului 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003. Astfel, potrivit instanței menționate, deși domnul Iliev nu a invocat necompetența acestor instanțe, el nu a participat la procedură decât prin intermediul unui mandatar desemnat din oficiu în lipsa sa.
- 20 Reclamanta din litigiul principal a declarat atunci recurs la Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație). Această instanță consideră că soluționarea recursului respectiv depinde, în primul rând, de problema dacă procedura judiciară prevăzută la articolul 127a alineatul 2 din Codul familiei, care permite suplinirea, prin hotărâre judecătorească, a lipsei consimțământului unuia dintre părinți privind călătoria în afara teritoriului național a copilului lor și eliberarea unui pașaport pe numele său intră sub incidența Regulamentului nr. 2201/2003, astfel încât competența instanțelor ar trebui stabilită în temeiul dispozițiilor acestui regulament. În special, s-ar pune problema dacă o astfel de procedură privește „răspunderea părintească”, în sensul articolului 2 punctul 7 din regulamentul menționat. Potrivit instanței amintite, în acest cadru, este necesar de asemenea să se stabilească dacă același regulament se aplică procedurii respective dat fiind că, în conformitate cu dreptul bulgar, hotărârea judecătorească pronunțată în cadrul procedurii menționate trebuie prezentată autorităților administrative bulgare pentru ca respectivul copil să fie autorizat să călătorească în afara teritoriului național sau pentru a-i fi eliberat un pașaport.
- 21 În al doilea rând, instanța de trimitere ridică problema dacă, în speță, competența instanțelor bulgare poate fi întemeiată pe articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, având în vedere că mandatarul desemnat de aceste instanțe pentru a-l reprezenta pe domnul Iliev nu le-a contestat competența de a judeca litigiul principal.

22 În aceste condiții, Varhoven kasatsionen sad (Curtea Supremă de Casație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) În cazul în care dreptul material aplicabil prevede exercitarea comună a drepturilor părintești referitoare la copil, posibilitatea legală a instanței civile de a soluționa un litigiu în cadrul căruia părinții sunt în dezacord cu privire la călătoria copilului lor în străinătate și la eliberarea de documente de identitate este o cauză care se referă la «atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești», în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 coroborat cu articolul 2 punctul 7 din acest regulament, căreia îi este aplicabil articolul 8 alineatul (1) din regulamentul menționat?
- 2) Există motive pentru fundamentarea competenței internaționale în litigii civile având ca obiect răspunderea părintească atunci când decizia se substituie unui fapt juridic care prezintă relevanță pentru procedura administrativă referitoare la copil, iar dreptul aplicabil prevede că această procedură trebuie să se deruleze într-un anumit stat membru?
- 3) În cazul în care reprezentantul pârâtului nu a contestat competența instanței, însă acesta nu a fost mandatat, ci numit de instanță din cauza dificultăților privind notificarea pârâtului și participarea acestuia la proces, fie personal, fie printr-un reprezentant mandatat, trebuie să se considere că există o prorogare de competență potrivit articolului 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003?”

Procedura în fața Curții

- 23 La cererea instanței de trimitere, camera desemnată a examinat necesitatea judecării prezentei cauze potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 107 din Regulamentul de procedură al Curții. Camera menționată a decis, după ascultarea avocatului general, să nu dea curs acestei cereri.
- 24 Prin Ordonanța Gogova (C-215/15, EU:C:2015:466), președintele Curții a dispus judecarea prezentei cauze potrivit procedurii accelerate prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și la articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a doua întrebare

- 25 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă acțiunea prin care unul dintre părinți solicită instanței să suplinească lipsa consimțământului celuilalt părinte pentru călătoria copilului lor în afara statului membru în care acesta are reședința și pentru eliberarea unui pașaport pe numele acestui copil intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 2201/2003, și aceasta chiar și atunci când hotărârea pronunțată ca urmare a respectivei acțiuni va trebui să fie luată în considerare de autoritățile statului membru al cărui cetățean este copilul menționat în cadrul procedurii administrative privind eliberarea acestui pașaport.
- 26 În ceea ce privește domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 2201/2003, reiese din articolul 1 alineatul (1) litera (b) din respectivul regulament că acesta se aplică, oricare ar fi natura instanței, materiilor civile privind, printre altele, atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești. În acest cadru, noțiunea „materii civile” nu trebuie interpretată în mod restrictiv, ci ca o noțiune autonomă a dreptului Uniunii care cuprinde, în special, toate cererile,

măsurile sau deciziile în materie de „răspundere părintească”, în sensul regulamentului menționat, în conformitate cu obiectivul amintit în considerentul (5) al acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea C, C-435/06, EU:C:2007:714, punctele 46-51).

- 27 În această privință, noțiunea „răspundere părintească” face obiectul, la articolul 2 punctul 7 din Regulamentul nr. 2201/2003, al unei definiții cuprinzătoare, în sensul că include ansamblul drepturilor și al obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare privind persoana sau bunurile unui copil (Hotărârea C, C-435/06, EU:C:2007:714, punctul 49, și Hotărârea C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, punctul 59). Pe de altă parte, deși articolul 1 alineatul (2) din acest regulament cuprinde o enumerare a materiilor acoperite de regulamentul menționat în ceea ce privește „răspunderea părintească”, această enumerare nu este exhaustivă, ci doar orientativă, după cum o indică folosirea expresiei „în special” (Hotărârea C, C-435/06, EU:C:2007:714, punctul 30, și Hotărârea C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, punctul 63).
- 28 Pentru a determina dacă o cerere intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 2201/2003, trebuie să se țină seama de obiectul acesteia [a se vedea prin analogie, în ceea ce privește noțiunea „starea și capacitatea persoanelor fizice”, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74), Hotărârea Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, punctele 29 și 30, precum și, în ceea ce privește noțiunea „securitate socială”, în sensul acestei dispoziții, Hotărârea Baten, C-271/00, EU:C:2002:656, punctele 46 și 47].
- 29 În ceea ce privește o acțiune precum cea din litigiul principal, din decizia de trimitere reiese că, în cadrul acestei acțiuni, instanța trebuie să se pronunțe asupra necesității obținerii unui pașaport de către copilul în cauză și asupra dreptului părintelui reclamant de a depune cererea aferentă acestui pașaport, precum și de a călători în străinătate cu copilul respectiv, fără consimțământul celuilalt părinte. Prin urmare, o astfel de acțiune are ca obiect exercitarea „răspunderii părintești” cu privire la acest copil, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 coroborat cu articolul 2 punctul 7 din acest regulament.
- 30 În plus, trebuie să se constate că o acțiune precum cea în discuție în litigiul principal nu se încadrează în niciuna dintre excepțiile enumerate în mod limitativ la articolul 1 alineatul (3) din același regulament.
- 31 Rezultă că o asemenea acțiune intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 2201/2003.
- 32 Această concluzie nu este repusă în discuție de simplul fapt că o cerere precum cea din litigiul principal privește o decizie specială referitoare la un copil, iar nu ansamblul modalităților de exercitare a răspunderii părintești. Astfel, după cum s-a amintit la punctele 26 și 27 din prezenta hotărâre, același regulament se aplică tuturor deciziilor în materie, indiferent dacă privesc un aspect special al aceleiași răspunderi sau dacă determină exercitarea acesteia la modul general.
- 33 De asemenea, faptul că hotărârea pronunțată ca urmare a cererii menționate trebuie să fie luată în considerare de autoritățile statului membru al cărui cetățean este copilul în cauză, în speță Republica Bulgaria, în cadrul procedurii administrative privind eliberarea unui pașaport pe numele acestui copil, nu poate conduce la o altă interpretare a Regulamentului nr. 2201/2003.
- 34 În această privință, este suficient să se constate că, în orice caz, o procedură precum cea în discuție în litigiul principal nu implică în mod direct eliberarea unui pașaport, ci are ca efect numai să permită uneia dintre persoanele care exercită răspunderea părintească față de copilul în cauză să depună o

cerere de eliberare a pașaportului pe numele acestui copil fără participarea, prezența sau acordul celorlalte persoane care exercită respectiva răspundere, și aceasta fără a se aduce atingere condițiilor prevăzute în dreptul bulgar pentru eliberarea unui astfel de document.

- 35 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a doua întrebare că acțiunea prin care unul dintre părinți solicită instanței să suplinească lipsa consimțământului celuilalt părinte pentru călătoria copilului lor în afara statului membru în care acesta are reședința și pentru eliberarea unui pașaport pe numele acestui copil intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 2201/2003, și aceasta chiar și atunci când hotărârea pronunțată ca urmare a acestei acțiuni va trebui să fie luată în considerare de autoritățile statului membru al cărui cetățean este copilul menționat în cadrul procedurii administrative privind eliberarea acestui pașaport.

Cu privire la a treia întrebare

- 36 Cea de a treia întrebare privește interpretarea articolului 12 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003. Această dispoziție prevede că, în anumite condiții, instanțele judecătorești din statul membru sesizate cu o cerere de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei sunt competente în orice chestiune privind răspunderea părintească în legătură cu această cerere.
- 37 Or, nu rezultă nici din decizia de trimitere, nici din observațiile prezentate Curții că instanța de trimitere este sesizată, în speță, cu o astfel de cerere de natură matrimonială.
- 38 În schimb, articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede o normă de prorogare de competență care permite instanțelor dintr-un alt stat membru decât cel al reședinței obișnuite a copilului să judece cereri în materia răspunderii părintești cu privire la respectivul copil, și aceasta chiar și atunci când nicio procedură matrimonială nu este pendinte în fața acestor instanțe (a se vedea în acest sens Hotărârea L, C-656/13, EU:C:2014:2364, punctele 45 și 52).
- 39 În consecință, trebuie înțeles că prin intermediul celei de a treia întrebări se solicită să se stabilească, în esență, dacă articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că competența instanțelor sesizate cu soluționarea unei cereri în materia răspunderii părintești poate fi considerată ca fiind „acceptată în mod expres sau în orice alt mod neechivoc de către toate părțile la procedură”, în sensul acestei dispoziții, pentru simplul motiv că mandatarul *ad litem* care îl reprezintă pe pârât, desemnat din oficiu de aceste instanțe având în vedere imposibilitatea de a notifica acestuia din urmă cererea de sesizare, nu a invocat necompetența instanțelor menționate.
- 40 Potrivit prevederilor articolului 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, interpretat în lumina articolului 16 din acesta, instanțele dintr-un stat membru își pot întemeia competența pe această primă dispoziție cu condiția de a fi stabilită existența unui acord expres sau cel puțin neechivoc cu privire la competența respectivă între toate părțile la procedură cel târziu la data depunerii la instanța aleasă a actului de sesizare a instanței sau a unui act echivalent (a se vedea în acest sens Hotărârea L, C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 56).
- 41 Pe de altă parte, reiese din considerentul (12) al Regulamentului nr. 2201/2003 că temeiul de competență prevăzut la articolul 12 alineatul (3) din acesta face excepție de la criteriul proximității, potrivit căruia este, în primul rând, de competența instanțelor statului membru în care copilul are reședința obișnuită să judece acțiunile în materia răspunderii părintești privind acest copil, și a cărui expresie o constituie articolul 8 alineatul (1) din respectivul regulament. Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 64 din luarea de poziție, această excepție urmărește să recunoască părților o anumită autonomie în materia răspunderii părintești. Condiția privind caracterul neechivoc al acceptării competenței instanțelor sesizate de către toate părțile la procedură trebuie, așadar, să fie interpretat în mod strict.

- 42 În această privință, trebuie arătat că, pe de o parte, o asemenea acceptare presupune *a minima* ca pârâtul să aibă cunoștință despre procedura care se desfășoară în fața acestor instanțe. Astfel, deși această cunoștință nu echivalează, prin ea însăși, cu acceptarea competenței instanțelor sesizate, pârâtul absent căruia nu i s-a notificat cererea de sesizare și care nu are cunoștință despre procedura inițiată nu poate fi considerat, în orice caz, că a acceptat această competență (a se vedea prin analogie, în ceea ce privește articolul 24 din Regulamentul nr. 44/2001, Hotărârea A, C-112/13, EU:C:2014:2195, punctul 54).
- 43 Pe de altă parte, voința pârâtului din litigiul principal nu poate fi dedusă din comportamentul unui mandatar *ad litem* desemnat de instanțele menționate în lipsa pârâtului respectiv. Întrucât acest mandatar nu a avut contact cu pârâtul, el nu poate obține de la acesta din urmă informațiile necesare pentru a accepta sau a contesta competența acelorași instanțe în cunoștință de cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea A, C-112/13, EU:C:2014:2195, punctul 55).
- 44 În consecință, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, competența instanțelor sesizate nu poate fi considerată „acceptată în mod expres sau în orice alt mod neechivoc de către toate părțile la procedură”, în sensul articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003.
- 45 Această interpretare nu poate fi repusă în discuție de dreptul de acces la justiție sau de principiile securității juridice și efectului util al Regulamentului nr. 2201/2003, contrar celor susținute de guvernul spaniol în fața Curții. În această privință, respectivul guvern arată, în esență, că imposibilitatea reclamantei din litigiul principal de a obține o decizie definitivă cu privire la cererea sa din cauza dificultăților privind notificarea procedurii pârâtului din litigiul principal ar atrage o denegare de dreptate contrară drepturilor și principiilor menționate mai sus.
- 46 Or, interpretarea reținută la punctul 44 din prezenta hotărâre nu privează un reclamant, într-o situație precum cea din litigiul principal, de posibilitatea de a obține o hotărâre judecătorească pronunțată, dacă este cazul, în lipsă în fața instanțelor statului membru în care copilul în cauză are reședința obișnuită, competente în temeiul articolului 8 din Regulamentul nr. 2201/2003. Așadar, această interpretare nu are drept consecință o denegare de dreptate.
- 47 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că competența instanțelor sesizate cu soluționarea unei cereri în materia răspunderii părintești nu poate fi considerată ca fiind „acceptată în mod expres sau în orice alt mod neechivoc de către toate părțile la procedură”, în sensul acestei dispoziții, pentru simplul motiv că mandatarul *ad litem* care îl reprezintă pe pârât, desemnat din oficiu de aceste instanțe având în vedere imposibilitatea de a-i notifica acestuia din urmă cererea de sesizare, nu a invocat necompetența instanțelor menționate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 48 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) Acțiunea prin care unul dintre părinți solicită instanței să suplinească lipsa consimțământului celuilalt părinte pentru călătoria copilului lor în afara statului membru în care acesta are reședința și pentru eliberarea unui pașaport pe numele acestui copil intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor

judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, și aceasta chiar și atunci când hotărârea pronunțată ca urmare a acestei acțiuni va trebui să fie luată în considerare de autoritățile statului membru al cărui cetățean este copilul menționat în cadrul procedurii administrative privind eliberarea acestui pașaport.

- 2) Articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că competența instanțelor sesizate cu soluționarea unei cereri în materia răspunderii părintești nu poate fi considerată ca fiind „acceptată în mod expres sau în orice alt mod neechivoc de către toate părțile la procedură”, în sensul acestei dispoziții, pentru simplul motiv că mandatarul *ad litem* care îl reprezintă pe pârât, desemnat din oficiu de aceste instanțe având în vedere imposibilitatea de a notifica acestuia din urmă cererea de sesizare, nu a invocat necompetența instanțelor menționate.

Semnături